

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

Кафедра міжнародних відносин і аудиту

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Пашкевич М.С. _____

« ____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Демократія: від теорії до практики»

Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітній рівень.....	бакалавр
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ECTS (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Термін викладання	1-й семестр
Мова викладання	українська

Викладач: Двуреченська Олександра Сергіївна

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Демократія: від теорії до практики» для бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / О.С. Двуреченська; НТУ «Дніпровська політехніка», каф. міжнародних відносин і аудиту. – Д.: НТУ «ДП», 2023. – 9 с.

Розробник – Двуреченська О.С.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням методичної комісії спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (протокол № 1 від 30.08.2023 р).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	4
4 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
5 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	6
5.1 Шкали.....	6
5.2 Засоби та процедури.....	6
5.3 Критерії.....	8
6 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	8
7 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	8

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у студентів необхідних знань, навичок та ставлень, пов'язаних з ефективною (поінформованою, компетентною) демократичною взаємодією громадян у суспільстві.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	зміст	
РН1	Розуміти взаємозв'язок влади та громадянина в умовах демократії, права людини, механізми захисту прав людини і роль, яку відіграє громадянське суспільство у моніторингу діяльності уряду та співпраці з ним на міжнародному рівні.	
РН2	Місце та функції громадянського суспільства та окремого громадянина у демократії.	
РН3.	Ідентифікувати та досліджувати існуючі у суспільстві проблеми, а також розробляти рекомендації щодо їх вирішення.	
РН4.	Застосовувати інструменти громадської участі для вирішення суспільних проблем.	
РН5.	Чітко та зрозуміло пояснювати складні суспільні проблеми, спонукати інших до спільних дій для їх вирішення.	
РН6	Усвідомлювати екологічну та соціальну відповідальність особистості, бізнесу, громади як невід'ємної умови функціонування сталого демократичного суспільства.	

3. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	60	22	38	-	-	12	50
практичні	60	22	38	-	-	8	50
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	44	76	-	-	20	100

4. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	22
РН1	1. Теоретичні засади основи демократичного врядування	1
	1.1 Філософські засади демократичного врядування	
	1.2 Формування суспільства і держави	
РН1	2. Принципи демократії	2
	2.1. Сучасна демократія	
	2.2. Застосування принципів демократії	
РН2	3. Права людини	2
	3.1. Міжнародні конвенції та пакти про права людини	
	3.2. Розвиток уявлень про права людини в Україні	
РН3	4. Механізми захисту прав людини	2
	4.1. Європейський суд з прав людини	
	4.2. Механізми, що діють в Україні	
РН6	5. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна	2
	5.1. Конституції та держава	
	5.2. Україна й конституціоналізм	
	5.3. Механізми демократії в державному врядуванні	
РН3	6. Система демократії в Україні та механізм її реалізації	2
	6.1. Система політичної влади в Україні	
	6.2. Риси демократичного та недемократичного режимів	
РН4	7. Характеристики громадянського суспільства	2
	7.1. Визначення та характеристики громадянського суспільства	
	7.2. Функції громадянського суспільства	
РН1	8. Роль громадянського суспільства в демократичних реформах у Східній Європі	1
	8.1. Огляд та аналіз громадських рухів у комуністичній Європі.	
	8.2. Соціальний капітал: його поняття, характеристика, роль та функції.	
РН2	9. Виклики для громадянського суспільства	1
	9.1. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії.	
	9.2. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні.	
РН4	10. Громадянськість та демократія	2
	10.1 Громадянська участь	
	10.2. Громадянська культура	
РН5	11. Що таке «хороший» громадянин	1
	11.1. Концепції громадянськості за Джоелом Вестхаймером та Йозефом Кагне	
	11.2. Оцінка рівня власної залученості	
РН6	12. Активне громадянське населення	2
	12.1. Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан	
	12.2. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні	
РН4	13. Презентація студентських проєктів, рефлексія та підбиття підсумків	2

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	22
РН1	1. Визначення суспільно важливої проблеми для дослідження	2
РН1	2. Розробка плану дослідження, спрямованого на визначення проблеми	2
РН2	3. Реалізація плану дослідження	2
РН3	4. Досвід, отриманий під час дослідження	2
РН 6	5. Дослідження проблеми крізь призму 4-х тем курсу	2
РН 3	6. Розробка проєктної пропозиції та плану дій	4
РН 4	7. Реалізація плану дій	4
РН 1	8. Підготовка групової презентації	4
	РАЗОМ	44

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

5.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

5.2. Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 7-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання. Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою. Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час заліку за бажанням студента
практичні	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	виконання завдань під час практичних занять виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання. Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання. Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

5.3. Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Microsoft Teams.

Дистанційна платформа MOODLE.

Система онлайн-тестів Kahoot

Система онлайн-тестів Classtime

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Горобець І., Мартинов А. Теорія демократичного миру за умов кризи постбіполярної системи міжнародних відносин. Консенсус. 2022. (4). С. 86-101.
2. Демократія: від теорії до практики / [Г. Берроуз, І. Совсун, С. Буров та ін.]. Київ, 2019.
3. Демократія: від теорії до практики. Посібник для студентів. / Г. Берроуз. Київ, 2019.
4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К., 2017.
5. Латигіна Н. А. Сучасні тенденції розвитку демократії у світовому політичному просторі. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/latygina_suchasni.pdf
6. André Bächtiger, John S. Dryzek, Jane Mansbridge, Mark E. Warren. The Oxford Handbook of Deliberative Democracy, Oxford University Press, 2018. 976 с.
7. Leonard Weinberg, Elizabeth Francis, Eliot Assoudeh. Routledge Handbook of Democracy and Security, Taylor and Francis, 2020. 340 с.
8. Mettler Suzanne. Four Threats: The Recurring Crises of American Democracy. New York: St. Martin's Press, 2020.

Допоміжні

1. Андрійчук Т. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства: проблеми організаційно-функціонального забезпечення // *Political Studies*. 2021. №2. С. 80-96.
2. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава: співвідношення в публічному управлінні // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. С. 21 – 30.
3. Шайгородський Ю. Розвиток громадянського суспільства та проблема „дефіциту демократії”. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С. 332—367.
4. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 464 с.
5. Bin Xu. *The Culture of Democracy: A Sociological Approach to Civil Society (Cultural Sociology)*. USA: Polity, 2022
6. Cianetti Licia, Dawson James, Hanley Seán. Rethinking „democratic backsliding” in Central and Eastern Europe – looking beyond Hungary and Poland. *East European Politics*. 2018. No. 34 (3). P. 243—256.
7. *Democracy Facing Global Challenges: V-Dem Annual Democracy Report 2019 (Report)*. V-Dem Institute at the University of Gothenburg. May 2019..
8. *Governance and Democracy in the Asia-Pacific*. Political and Civil Society. Edited By
9. James S. Lai *Asian American Connective Action in the Age of Social Media: Civic Engagement, Contested Issues, and Emerging Identities*. Temple University Press, 2022
10. Keilitz I. Illiberalism Enabled by the Coronavirus Pandemic: An Existential Threat to Judicial Independence. *International Journal for Court Administration*. 2020. No. 11 (2).
11. Kyle Jordan, Mounk Yascha. *The Populist Harm to Democracy: An Empirical Assessment*. Tony Blair Institute for Global Change. December 2018.
12. Kyle Jordan, Mounk Yascha. *What Populists Do to Democracies*. The Atlantic. 26 December 2018.
13. Mounk Y. *The Undemocratic Dilemma*. *Journal of Democracy*. 2018. No. 29. P. 98—112.
14. Mounk Yascha. *Democracy on the Defense* // *Foreign Affairs*. 2021.
15. Rosenberg S. *Democracy Devouring Itself: The Rise of the Incompetent Citizen and the Appeal of Right-Wing Populism*. eScholarship, University of California. 1 January 2019.
16. Stephen McCarthy, Mark R. Thompson. UK: Routledge, 2021.
17. Thomas P. Boje. *Civility and Participatory Democracy. The Importance of Civil Society and Active Citizenship*. Denmark, 2021
18. Waldner David, Lust Ellen. *Unwelcome Change: Coming to Terms with Democratic Backsliding*. *Annual Review of Political Science*. 11 May 2018. No. 21 (1). P. 93—113.